

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto 5 K, za pol leta 2-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 5-50 K, za Ameriko 6-50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Janez Evangelist Krek.

K obletnici deklaracije s 30. majnika 1917.

(Konec.)

Kakšna je zgodovina slovenskega naroda? Z neolikimi besedami jo lahko očrtamo. Pred tisoč leti sta prinesla blagovestnika Ciril in Metod z vzhoda Slovincem kulturne ideje katoliške. Brž so se oglasili bavarski Nemci, spravili so sv. Cirila pod obtožbo in v ječo in so sami nadaljevali njegovo poslanstvo. Ampak sv. Ciril je prišel z roko, blagoslov delečo; oni s severa pa so prišli z mečem v roki. Porabili so blago kulturno misel za priliko, da so slovenski narod ne samo podjarmili, ampak ga tudi začeli uničevati in iztrebljati. Pod pretvezo širjenja kulture se je nadaljevala ta namera skozi tisoč let. Naš narod jim je plevel, vreden, da se izruje. Temna je ostala zgodovina našega nesvobodnega naroda. Ampak ne toliko, kolikor se vobče misli. Vsi večji kulturni pokreti, ki so se pojavili v srednjem veku v Evropi, so našli odmeve tudi v probujenjskih krogih med Slovinci — prirodna nadarjenost slovenska je zopet in zopet buknila na dan in pokazala, da je narod vreden milejše usode. In ko so se v 16. stoletju kmetje vzdignili zoper tuje viteze, so se borili ne samo za gospodarsko, nego tudi za narodno osamosvojitev. —

Prav te dni sem slišal v prijateljskem razgovoru izrek, da se pričinja zgodovina človeštva pravo za pravo šele s francosko revolucijo. Takrat so se vzbudile človeške pravice, (pravica do življenja in imenja idr.) in vzniknila je zavest, da se človeštvo deli v prirodne skupine, v narode, in da je narodna misel odlična kulturna misel.

Tudi Slovinci so se je poprijeli. Ali nasproti močnejšim sosedom, ki so se okoristili z narodno mislijo za sebe, nasproti Slovanom pa ostali trdi srednjeveški gospodarji, se Slovinci nismo mogli osamosvojiti. Pač smo se probujali, napredovali smo, razvijali se na vseh poljih kulturnega

življenja — a vse pod tujim protipritiskom. Moč malega slovenskega naroda ni odolevala protivni sili.

Tu je stopil na plano močni iniciativni duh Krekov. Kar je jasno kot beli dan, a vendar nikdo ni jasno videl; kar je marsikdo imel na jeziku, a nikdo ni izrekel s pravim poudarkom in na pravem mestu — to je videl, to je izprožil Krek v znameniti deklaraciji s 30. majnika lanskega leta v dunajskem državnem zboru opiraje se na krepko pomoč velikega bratskega češkega naroda. V združevanju in organizaciji je moč; če smo Slovenci sami prešibki, smo močni, ako se združimo s Hrvati in Srbi; saj Slovinci, Hrvati in Srbi smo eden narod — samo neprijazen zgodovinski razvoj nas je ločil. Med razdeljene trpeče brate je zasadil Krek ideal skupnosti, vžgal je v njih trdno vero, da mora pravica zmagati nad silo in postal je ognjevit oznanjevalec svobodne Jugoslavije.

Bližnji sosedje smo si Slovinci, Hrvati in Srbi, a tega nismo videli, isti jezik govorimo, a tega nismo vedeli, iste interese imamo, a nismo iskali stikov. Niti smeli nismo in ne smemo. Kdor je na Kranjskem dovršil srednjo šolo naj ne gre na visoko šolo v Zagreb, nego iti mora v Gradec ali na Dunaj; tam ga pa odrivajo, češ da je neljub tujec. Razdelili so nas in postavili so meje med nas, ki so nas osamile in nam omamile vid in čut. Šele grozota svetovne vojne nam je odprla oči in zavest. Zedinila nas je skupna žalost, ki je legla nad širno zemljo od Triglava do Drine, združilo nas je skupno gorje in nasilje, ki ga je tuja železna roka neusmiljeno sejala. Skupno smo obupavali, a nismo si znali pomoči. Tu je zablistala v Krekovem ustvarjajočem umu rešilna misel in dvignil se je z junaško voljo ter glasno zaklical, da tiste meje so trhle in vredne da padejo; da smo Slovinci, Hrvati in Srbi od narave poklicani, da živimo skupno življenje v skupni domovini; ampak samo, ako smo

sami gospodarji v svoji domovini, si moremo ohraniti človeške pravice: pravico do življenja in pravico do domovine! To je bila tista rešilna in vodilna misel, ki je bila izrečena na visoki govorniški tribuni na Dunaju, da je zazvenela daleč na okoli po vsej državi. V domovini Slovencev, Hrvatov in Srbov pa je šla kakor kresni ogenj od vrha do vrha in mahoma je bila njih zemlja prošinjena novega življenja — porodila se je Jugoslavija. In Jugoslovanom so se do tal sklonjene moči vzdignile, in utrdile ter ujeklenile so izmučeni in izkrevneli troedini narod. Začutili so se mahoma nepremagljive. Kajti ako se tista rešilna in vodilna misel opira na človeške pravice, tedaj je močnejša kot meč in topovi! In zatorej bo zmagala!

Tako samostojnost, kakršno uživajo Madžari, in ki jo je cesarska beseda zagotovila tudi Poljakom v Galiciji in jo uživajo v polni meri avstrijski Nemci — prav takšno želijo in zahtevajo zase Slovani na jugu in Slovani na severu države. Kar je drugim pravo, ne more biti nam nepravdo! Potem se bomo mogli v neovirani sreči razvijati gospodarsko in kulturno in bomo na jugu mogočen vogelni kamen celokupne države.

Domovina Jugoslovanov je krasna, enotno zaokrožena zemlja, ki res nudi vse pogoje srečnega življenja. Prostira se od Adrijskega morja preko gorâ tja do Slavonske nižine in sega daleč v balkanski polotok. Bogata je plodovitih žitnih poljan, ki bi dala obilo zrna za ljubi vsakdanji kruh in ne bilo bi treba misliti na uvoz; bogata je travnikov in pašnikov, da bi na njih uspevala živinoreja; v srečnem, toplem podnebju dobro uspevata celo vinska trta in oljka; širne prostore pokriva visokodebelnat gozd, ki je istotako kakor polje in travnik neizčrpen, ogromen prirodni zaklad. Nešteti potoki, slapovi in reke pa vabijo podjetne poedince, zadrage, občine in dežele, da naj izkoristijo njih ogromno,

vedno uslužno in ceneno vodno silo za pridobitno gospodarsko in obrtno delo in za razsvetljavo mest in vasi. Pa tudi podzemeljskih zakladov je dovolj: domovina Jugoslovanov hrani v sebi dovolj železa, bakra, svinca, živega srebra in premoga. Razvile se bodo lahko mala in velika obrt in trgovina. Morje pa nudi odprta vrata v vesoljni svet! In naša domovina je tudi bogata prirodnih krasot od solnčne obali tja do zasneženih alpskih vrhov, in kjer je na površju skromna, ondi nudi podzemeljska čuda.

Prav zato, ker ima lepa naša domovina toli srečno lego, toli plodovito zemljo in dovolj bogatih rudnikov in odprta vrata v svet — prav zato vzbuja poželjivost tujcev, ki nam hočejo iztrgati našo tisočletno last, našo tisočletno, ljubljeno, z obilo krvi branjeno domovino.

V sedanji grozotni vojni so Jugoslovani neizmerno veliko žrtvovali v prid celokupni državi; zato so prepričani, da jim pristojna, da se jim država oddolži. V potokih je tekla kri jugoslovanskih mož in mladeničev; neskončnemu številu družin je bila kruto porušena družinska sreča; neizmerno žalosti in bridkosti, trpljenja in dela je prišlo nad žene in mladenke; ogromne žrtve na blagu, pridelkih in denarju so darovala naša mesta in vasi in poleg tega opravljala obilo dela usmiljenosti; na tisoče in desetisoče naših ljudi je bilo prisiljenih, da so zapustili svoj ljubi dom, ga morali prepustiti uničevanju in sami so bili pahnjeni v nesrečno begunsko življenje; usulo se je tisto krivično gorje, nasilje in preganjanje, ki je mučilo in gonobilo neverjetno veliko naših ljudi, — vse to naj bi bila odkupnina, da vendar tudi jugoslovanskemu narodu zasije solnce samostojnosti, ki jo imajo drugi! —

Mrzlih src naših nasprotnikov ta neizmerna vsota žrtev ni ganila; upravičenosti naših zahtev s stališča človeške pravice ne priznavajo še. Ni še tistega prijateljskega sporazuma med narodi, ki bi nam jih priznal. Proglasili so celo naše zahteve za nezdržljive z državno mislijo.

Črnomaljski gospodje.

(Donesek k zgodovini Bele Krajine.)

Leopold Podlogar. (Dalje. 6.)

Leta 1470. 7. januarja jim je izročil Tilen cerkev sv. Lenarta.

Cerkev so torej frančiškani imeli, a težava je bilo s pozidavo samostana. Krog cerkve so stale hiše rokodelcev. To je bilo treba pokupiti in podreti, potem šele zidati poslopje, ki bi bilo v zvezi s cerkvijo, a denarja niso imeli. V tej zadregi se jih usmili Elizabeta, vdova bogatega hrvaškega plemiča Ivana Snopovčana. Pokupila je osem hiš z vrtovi za stavbišče samostana. Z njeno denarno podporo in milodari Novomeščanov se je začel zidati samostan in bil dovršen v dveh letih, kar dokazuje napis nad vrati k samostanski porti z letnico 1472.

Ta samostan je bil seveda majhen. Obsegal je le oni četveroogelnik, v čegar središču stoji sedanji samostanski vodnjak, katerega so izkopali ob enem z zidanjem samostana.

Ta ustanoviteljica novomeškega frančiškega samostana je bila brez dvoma sestra Jurija in Gašperja iz Črnomlja. Da je bila rodu Črnomaljskih, dokazuje novomeška samostanska kronika, po kateri so povzeti zgodovinski podatki za šematizem frančiške province sv. Križa, ki pove to-le: Conventus in Novo Mesto ad s. Leonardum eleemosynis piorum benefactorum in fundo ab Elisabetha de Zhernembl, relicta vidua a Ivanne Snopozhan, nobili Croata, hunc in finem coempto et donato, anno 1472. extructus fuit. — Samostan v Novem mestu pri sv. Lenartu se je zgradil z milodari vernih dobrotnikov, potem ko je kupila stavbeni prostor in ga v ta namen podarila Elizabeta Črnomaljska, vdova po hrvaškem plemenitašu Ivanu Snopovčan, leta 1472.

O Gašperju Črnomaljskem bi bilo dostaviti še par stvari. Omenjeno je že bilo, da je dobil od cesarja Friderika III. v zajem smledniško graščino. Leta 1456. je bil Smlednik še last Celjskih grofov, kateri so ga dali v zakup Rudolfu Khevenhüller. Ko je prešel Smlednik po izumrtju Celjanov na Habsburžane, mu je cesar

Friderik pustil graščino dosmrtno. Kedaj je ta Rudolf umrl, ne vemo; leta 1458. 10. julija potrjuje cesar Friderik iz Dunajskega Novega Mesta, da dolguje Gašperju 1000 funtov fenigov t. d. in mu zanje prepušča v zajem Smlednik. Tega je zamenjal še isto leto z graščino Godenstein, katero je imel v zajemu Khevenhüller; a že l. 1461. je Gašper zopet v Smledniku in se ondi omenja še 1478.

Archiv für Kunde österr. Geschichts-Quellen III. 1-33 omenja pismo cesarja Friderika III. na Gašperja Črnomaljskega z dne 19. jan. 1478. V tem pismu se sporoča, da so se smleški podložniki, ki spadajo pod šmarnogorsko sosesko, oziroma vodiško župnijo pritožili čez Gašperja na dvoru, da jim ne pusti zidati cerkve na Šmarni gori. Zaplenil jim je bil ves pripravljen material in prepovedal zidanje na Šmarni gori. Cesar mu resno naroča, da izroči zaplenjeno gradivo nazaj v roke „ljudi in podložnikov pod Šmarno goro“, da jim dela ne sme opovirati.

Pet let pozneje, l. 1483. je Gašper Črnomaljski podpisan kot priča v pismu, s katerim ustanovi Friderik Lamberg ml.

iz Boštanja beneficij sv. Andreja v ljubljanski stolnici. (Valy. XI. 688.)

Če pomislimo, da je Gašper podpiral Lamberga pri ustanovitvi tega beneficija in l. 1466. pomagal ustanoviti samostan za frančiškane v Beli Krajini, se nam zdi na prvi pogled čudno, da se je upiral zidanju na Šmarni gori. Tam je bila že takrat sloveča božja pot. Obiskovali so jo celo oglejski očaki in visoki cerkveni dostojanstveniki. To pričajo pisma. Ravno l. 1475. 22. marca je desetero kardinalov v Rimu podpisalo pismo, ki daje za vse čase 100 dni odpustka vsem vernikom, ki Marijo na Šmarni gori obiščejo na dan njenega Vnebovzetja, na praznik sv. apostolov Filipa in Jakoba, najdenja sv. Križa, v dan sv. Florijana in cerkvene obletnice. Ta pisma nam dokazujejo, da je bila božjepotna cerkev na Šmarni gori v najboljšem stanju in močno obiskovana. Pismo se tiče neke druge, za tedanje čase važne zadeve. Pisano je l. 1478. V letih 1470.—1480. so leto za letom, včasih po večkrat pridrla na Kranjsko roparske turške čete. Gospoda v utrjenih gradovih, ljudstvo v obzidanih trgih in zavarovanih mestih je nudilo njemu

V krepkem moškem zanosu je zavrnil ta ugovor Krek z ognjevitimi besedami: Suženjstvo je veleizdaja, ne pa svoboda; izdajalec je tisti, ki je proti svobodi svojega naroda!

Ženijalnim možem pripisujejo proroški pogled v prihodnost. Jan. Ev. Krek je bil tak ženijalen mož.

V duhu je videl zarjo težko pričakovane svobode in edinstva Jugoslovancov. Ni mu bilo sojeno, da bi bil doživel slovesni trenotek, ko ta misel postane istina. Prepričan pa je bil, da ta trenotek pride.

Kreka ni več med nami. Njegova misel pa živi dalje in nobena sila je ne izruje iz našega prepričanja.

Dal je domovini svoj razum, svoje srce in svoje življenje. Prižgal nam je trdno vero v pravico in veselo upanje, da Jugoslavijo doživimo. Neizmerno smo hvaležni blagovestniku za trdno vero in živo upanje, in pripravljeni smo združiti svoje moči vsi brez razlike stanu: duhovnik in neduhovnik, kmet in meščan, gospod in delavec, da z vsemi dopustnimi sredstvi dosežemo jugoslovansko samostojnost, našo edino rešitev.

Slava njegovemu spominu!

Škropljenje in žvepljanje trt.

Čas prvega škropljenja in žveplanja trt je prišel.

Za prvo škropljenje smo potrebno galico že prejeli, ostalo bomo dobili kasneje. Galice nam torej ne primanjkuje, pač pa nam primanjkuje žvepla in moramo seči po nadomestilih.

Prvo škropljenje se vrši, kadar dosežejo mladike približno pol metra dolžine, tedaj še predno trta cvete. Če ni vreme prej dopustilo, škropimo pa lahko tudi med cvetenjem.

Drugič škropimo 14 dni po prvem škropljenju, tedaj navadno takoj po cvetenju, tretjič pa čez tri tedne po drugem.

Za prvo škropljenje jemljemo galico šibkejšo in sicer zadostuje 1 kg galice na 100 litrov vode. Če se pa poslužujemo galuna, vzamemo lahko samo pol kilogr., kvečjemu tričetrt kilograma galice in pol kilograma galuna (Martinijska zmes).

Pri drugem in tretjem škropljenju napravimo galico močnejšo in sicer vzamemo eden in pol kilograma galice na 100 litrov vode, če pa mešamo galico z galunom (Martinijska zmes), zadostuje 1 kg galice in pol kilogr. galuna na 100 litrov vode.

Od onih sto litrov vode, ki smo jo pripravili za raztopljenje galice, vzamemo

kakih 20 litrov (1 škaf) čiste vode stran. Ta voda je namenjena za apno, v ostali pa raztopimo odtehtano galico.

Kadar je galica raztopljena, pridenemo apna in sicer neugašenega na težo ravno toliko kot galice, ugašenega polovico več.

Apno v pripravljeni vodi dobro razmešamo (neugašenega je treba najprvo ugasiti) in nato vlijemo redek apnen belež polagoma, med vednim mešanjem, v raztopino galice. Potem vso zmes še dobro premešamo in preskusimo z majhnim koščkom belega preskusnega (fenoltaleinovega) papirja, ki ga pomočimo v zmes. Če papirček lepo pordeči, potem je apna zadosti. Če ostane bel ali pa le neznatno rdeč, moramo apna še pridejati.

Takoj za apnom raztopimo v galično-apneni tekočini še po eden kilogram salojidina (natrijevega thiosulfata) na vsakih sto litrov zmesi in sicer na ta način, da stresemo salojidin v kako rešeto ali košek in galično-apnene tekočine nanj nalivamo.

Ko se je salojidin raztopil, premešamo vso škropilno zmes še enkrat in gremo škropiti.

Salojidin je nadomestilo za žveplo in učinkuje proti plesnobi. Zato z njim moramo škropiti posebno dobro po grozdju (zarodu).

Če imamo salojidina le malo na razpolago, pomagamo si lahko na ta način, da poškropimo trte najprvo samo z galično-apneno zmesjo brez salojidina in ko končamo, napravimo si še-le nekaj take zmesi, kateri pridenemo tudi salojidin in s to zmesjo škropimo potem samo po grozdju. Če ima salojidin učinkovati, je treba grozdje (zarod) temeljito poškropiti, tako, da od njega kar kaplja, kajti tekočina mora priti tudi do drobnih pecljčkov, na katerih visijo cvetki, oziroma jagode. To je potrebno zlasti proti peronospori (paležu), katera napada cvetke ali jagode vedno skozi pecljčke.

Pri drugem in tretjem škropljenju postopamo ravno tako.

Ker se pa salojidin mastnih jagod dobro ne prime, se priporoča, da se radi večje varnosti proti plesnobi požveplajo trte poleg tega še s sivim žveplom. To moramo storiti v lepem solnčnem vremenu, ker je znano, da le potem žveplo na jagodah obvisi, se nekako prilepi (pri-pali) in dež ga potem zlahka ne opere.

Začetkom in proti koncu julija bomo tedaj ne glede na to, da če smo rabili salojidin ali ne, grozdje še s sivim žveplom dobro, ampak na fino s pomočjo žveplalnega meha poprašili.

Pozneje, to je meseca avgusta, ne kaže sivo žveplo več rabiti, kajti če bi bilo hudo suho vreme, prišli bi ostanki tega žvepla lahko z grozdom v mošt in to bi dalo vinu neprijeten prikus.

Za slučaj, da bi meseca avgusta vključ vsemu prizadevanju plesnoba na grozdju vendar nastopila, porabimo še zadnje sredstvo proti njej in to je kalijev hipermanganat. Petnajst dek (150 g) te soli raztopimo v 100 litrih vode in primešamo 2 kg mastnega, vgašenega apna. S to tekočino moramo takoj, ko opazimo prve sledi plesnobe v vinogradu, vse grozdje dobro poškropiti, tako da so jagode s tekočino popolnoma obdane.

Po preteku enega tedna škropljenje z hipermanganatom še enkrat ponovimo.

Če škropimo grozdje s hipermanganatom še-le tedaj, ko je že vse sivo, to je od plesnobe močno napadeno, potem ne pomaga škropljenje nič več.

Za škropljenje trt z galico veljajo še sledeča pravila:

Škropiti je treba v brezveternem in suhem vremenu, da se galica na trti prej posuši, predno pride prvi dež.

Škropi naj se na fino, s finimi razpršilniki. Pri tem se porabi manj galice in trta je bolj zavarovana proti boleznim, kakor da od listov kaplja.

Škropiti je kolikor mogoče tudi spodnje strani listov, zlasti onih, ki so navzgor ali na stran obrnjeni, kajti znano je, da se glivica, ki povzroča peronosporo (palež), zaraste od spodnje strani v liste.

Vinograd bodi vedno dobro okopan in oplet. Plevel pospešuje boleznim na trti. Ne puščajte ga tudi nikdar med trtami ležati. Ne delajte nikdar v vinogradu, dokler so trte od dežja ali rose mokre, ker to zelo podpira razvoj glivičnih bolezni trte.

B. Skalický.

Dogodki pretečenega tedna.

Potek slavnosti v Pragi dne 17. in 18. maja je bil veličasten; poleg Jugoslovancov so bili zastopani tudi Poljaki in Ukrajinci ter Italijani. Ob zaključku 18. t. m. zvečer je pa vmes posegla vlada z obširnimi policijskimi odredbami: Prepovedala je vsako nadaljno zborovanje, mlade Jugoslovane izgnala, „Narodne Liste“ ustavila itd. Češki svaz je vložil na vlado oster ugovor. Predsednik posl. Stanek je izjavil, da so praški dnevi ustvarili enotno fronto vseh slovanskih strank v Avstriji. — Dne 19. maja je izšla ministrska naredba, s katero je vlada ustanovila na severnem Češkem 12 nemških okrožij. — Ministrski predsednik dr. vitez pl. Seidler se zopet pogaja s strankami. Na sklicanje parlamenta zaenkrat še ne misli. — Ogrski minister za prehrano je v ogrskem parlamentu izjavil, da se ogrska vlada glede enotne prehrane v monarhiji ni še prav nič zavezala. V Avstriji že vsa leta strdajo zato, ker v prehrani ne napravijo reda. Ogrska bo preostanke živil oddala Avstriji le za industrijsko blago in razne druge ugodnosti. — Dvajsetletnico svojega nadpastirskega delovanja med Slovenci je praznoval 22. maja ljubljanski knezoškof dr. A. B. Jeglič. — Za ustanovitev šole v Mariboru se je ustanovil poseben „Šolski odsek“, ki zbira darove. Šola naj se otvori še letos. — Na jugoslovanskem taboru na Rakovniku na Dolenjskem se je zbralo 10.000 ljudi. — Tabor v Trbovljah, ki je bil napovedan na binkoštno nedeljo, je vlada prepovedala. Že zbrana množica je nato priredila veličastno manifestacijo, zastopniki vseh treh slovanskih strank so se pa zbrali s poslanci na posvetovanje in sklenili, da se mora tabor na vsak način v kratkem vršiti. — Koroški Nemci so priredili dne 20. t. m. v Celovcu velik shod v deželnem dvorcu, kjer so se slovesno izjavili proti ustanovitvi jugoslovanske države, zahtevali, da mora Nemcem ostati pot na Jadran prosta in se zavzeli za čim tesnejšo zvezo z Nemčijo. — Wilson je te dni govoril na manifestaciji Rdečega križa v New Yorku in rekel, da hoče Amerika vojno dobiti in

da v delu za ta cilj ne bo poznala nobenih meja. Mir na zapadu je le mogoč, če se mir na vzhodu izpremeni; Rusija mu je enako pri srcu kakor Francija. — Proti donavski konvenciji osrednjih vlasti in Rumunije je ententa vložila ugovor. — Japonska in Kitajska sta sklenili obrambno zvezo proti Nemčiji. — Na italijanskem bojišču neprestani živahni boji. Na zapadu odbijajo Nemci francoske in angleške napade.

Važno za dolenjske kmetijske posestnike.

C. kr. vojno ministrstvo je odredilo, da se je ustanovila v Prečni pri Rudolfovem na pristavi „Lukenjske graščine“ **konjska okrevalnica**, s čimur se ugotovi go-reči želji kmetovalcev na Dolenjskem in v Belikrajini, kjer se zelo občuti pomanjkanje konj. Kakor izvemo, se bodo tu vsak mesec po dvakrat prodajali okrevanja potrebni konji potom dražbe.

Dražbeni dnevi se bodo pravočasno objavili po časopisih in na deski v Rudolfovem.

K dražbi se bodo pripuščali samo kmetijski posestniki, ki potrebujejo na svojem zemljišču konje in jih zamorejo tudi prehraniti.

Konjski prekupci so izključeni od dražbe.

Vsak dražbenik konj mora imeti potrjeno (legitimacijo) svojega c. kr. okrajnega glavarstva. Kupec prejme certifikat, s katerim se zaveže, da ne sme dvanajst mesecev konja ne prodati in ne posoditi. Zaveže se, certifikat oddati pri svojem županstvu. Ako konj v treh tednih pogine ali se ga mora dati zaklati (potrdilo od županstva ali državnega živinozdravnika) tedaj ima imetnik pravico do namestnega konja, katerega mora v treh mesecih po zglasitvi sprejeti, sicer izgubi to pravico.

Če so važni vzroki, da se mora konja prodati, tedaj se mora prodajalec pred prodajo pri poveljstvu okrevalnice izkazati z dovoljenjem c. kr. okrajnega glavarstva. Kdor v 12. mesecih podari ali proda konja, ne da bi imel dovoljenja, se strogo kaznuje.

C. kr. vojno ministrstvo je tudi odredilo, da se smejo oddajati konji v pomoč kmetijstva v zasebno uporabo.

Prosilci za take konje jih dobijo pri okrevalnici proti reverzu. Tudi se bo oddalo nekoliko brejih kobil. Pogoji za oddajo takih konj in brejih kobil se izvedo pri poveljstvu okrevalnice.

Dopisi.

Iz Adlešič. Na binkoštni ponedeljek smo imeli pri nas lepo slovesnost. Bil je namreč odlikovan naš ljubljani g. župnik Iv. Šašel s križcem za civilne zasluge. V svoji skromnosti si on ni želel javnega odlikovanja, a njegovi ožji prijatelji so to želeli. V cerkvi je imel lep slavnostni govor njegov prijatelj, g. župnik podzemeljski. Po slovesni sv. maši, ki jo je služil gospod odlikovanec z asistenco, kjer so prepevali podzemeljski pevci — doma namreč nimamo organista, da bi naučil domače pevke latinsko mašo — v natlačeni cerkvi, kamor je prišlo dosti vernikov iz bližnjih župnij, je glavar črnomaljski, g. Svetek po primernem nagovoru pripel pred s slovenskimi zastavami in slavoloki okrašenim župniščem, vpričo zastopnikov okr. glavarstva in sodnije ter duhovščine, vpričo vojakov na dopustu, ki so delali špalir z odlikovanji na junaških prsih, vpričo mnogobrojnega drugega ljudstva, k prvemu odlikovanju z zlatim križcem s krono, ki ga je prejel pred leti, še drug križec, za kar se je slavljence ganljivo zahvalil. Pri gostoljubnem slavlencu se je nabralo isti dan za Krekov spomenik in slovenske slepce 59 kron.

samemu in bližnjim okoličanom varno zavetje. Toda kmečko ljudstvo po deželi je bilo po večini na milost in nemilost izročeno turškemu nasilju. Začelo si je tudi graditi svoje trdnjave, večidel okoli cerkva, nastali so znameniti tabori. Utrdili so domačo cerkev ali cerkve na težko dostopnih gričih in gorah z ozidjem, stolpi, rovi in nasipi. V obzidju je bilo prostornih shramb za živila, skladišča in vodnjake. V zidovju so bile napravljene strelne line, skozi katere so branilci streljali na oblegalce. Trdnjave so se splošno dobro obnesle. Nešteto ljudstva se je rešilo bridke sužnosti ali pa gotove smrti. Turki so pač vsak tabor naskočili, a če je bilo ljudstvo pripravljeno na oblego, imelo živeža in streliva, je bilo rešeno. Turki se navadno nikjer niso dolgo mudili. Zdirjali so naprej in si drugod poiskali plena.

Tudi na Šmarni gori so nameravali zidati tak tabor okoli cerkve. Gašper Črnomaljski je menda smatral to za nepotrebno in je ljudem pozidavo tabora prepovedal. Pritožba na vladarja je izdala. Gašper je moral dovoliti: „die berurt Kirchen beuestigen zu der weer zurichten vnd

pawen lassen“ = omenjeno cerkev utrditi in pustiti ljudem, da si zgrade okoli nje takrat potrebni in običajni tabor. Zlasti besede „zu der weer“ — zu der Wehr, ne misli na drugega, kakor ta taborski zid okoli Šmarnogorske cerkve.

Naslednik Gašperjev v Smledniku je bil Gašper Lamberg. Je-li od tega leta Gašper Črnomaljski upravljal cesarsko graščino na Smledniku, ni znano.

Izmed naslednjih Črnomaljskih nam je malo znanega.

V vojskah Benečanov za Avstrijo se omenja Ivan Črnomaljski. Njegovo ime se omenja leta 1497., 1502., 1515., 1521. On je dobil od cesarja Maksimilijana I. (1493.—1519.) v last graščino Statenvrh pri Gorenjem Mokronogu. Ta je bila od l. 1291. last deželnega gospoda, grad pa po smrti zadnjega Štatemberga, ki je utonil v Muri, udeleživši se bojev med Štajerci in vojvodom Albrehtom, bil izročen razsulu. L. 1510. je dobil Ivan Črnomaljski od cesarja Maksimilijana v last graščino Statenvrh s pravico, na razvalinah pozidati si nov grad. Ko so ga Črnomaljci popustili, je prišel v last Jurija Lenkoviča.

Pratika za junij.

Junio je bila pri Rimljanih zvišena Jonova soproga, varuhinja mesta in države. Posebno so jo častili kot varuhinjo ženskega spola, zakonskega stanu in poroda. V mesecu juniju so jo posebno častili in jej darovali molitve in blago; zato ima tudi ta mesec ime junij. Glavni praznik je bil praznik gospodinje. Žene so ovenčane korakale k svetišču Junone na visoko goro ter jej poklonile ondi rože, proseč jo za zakonsko srečo. Gospe so pogostile in obdarovale tega dne svoje služkinje ter tudi same sprejemale darila od svojih soprogov in sorodnikov. Rimljani so imeli tudi to posebnost, da je bila gos posvečena Junoni.

Junij ima 30 dni in bo tudi kakor april in maj bolj spremenljiv in hladen mesec, ki se bo začel z mrzlimi dnevi, na kar bo nastopilo mlačno vreme. Za okoli 9. napoveduje stoletni koledar celó slano. Druga polovica junija bo še-le bolj toplo in lepo vreme. — Solnce stopi 22. v znamenje raka in se začne poletje. Tedaj je najdaljši dan in najkrajša noč. Dan zraste do dne 22. za 17 minut in se zopet skrči do konca meseca za 4 minute. Dan je dolg 15 ur 48 minut do 16 ur in eno minuto. — Pomenljivi dnevi so: sv. Medard 8., sv. Vid 15., sv. Janez 24., sv. Vladislav 27. Ljudsko prorokovanje pravi: Kakor je dan sv. Medarda, takšno bo vreme 40 dni; če na dan sv. Vida dežuje, ni ječmen kaj prida; dež na dan sv. Janeza letino slabo nareja; če je na dan sv. Vladislava deževno, bo še dolgo časa mokro vreme in slaba letina.

Domače in tuje novice.

Na praznik presv. Reš. Telesa je v Novem mestu v kapiteljski cerkvi ob 8. uri pontifikalna slovesna sv. maša. Po sv. maši ob ugodnem vremenu procesija po mestu. Red pri procesiji: 1) Moški za križem in župnim banderom. 2) Deška ljudska šola. 3) C. kr. državna gimnazija. 5) Dekliška ljudska šola. 6) Marijina kongregacija z banderom. 7) Tretji red z banderom. 8) Vojaki. 9) Mestni občinski zastop in deputacije civilnih korporacij. 10) Gg. sodnijski uradniki. 11) Belo oblečene deklice. 12) Pevski zbor za malima bandercema. 13) Duhovščina z Najsvetejšim. 14) Gg. politični uradniki. 15) Vdeleženke z gorečimi svečami. 16) Druge vdeleženke. Po procesiji je še ena tiha sv. maša in darovanje sveč ali denarja za cerkev. Zaradi pomanjkanja sveč za razsvetljavo oken naj slavno občinstvo tem lepše okraši okna, kjer bode šla procesija z Najsvetejšim. Prihodnjo nedeljo ne bo zjutraj in dopoldne pridige v kapiteljski cerkvi zaradi šmihelske procesije.

Cesar Karol in cesarica Cita sta dne 16. maja odpotovala na Balkan. Obiskala sta bolgarskega kralja v Sofiji in turškega sultana v Carigradu. Povsod sta bila sijajno sprejeta. Cesar Karol je obiskal tudi bolgarski glavni stan.

Odlikovanja za civilne zasluge v sodni službi. Z vojnim križem za civilne zasluge 2. razreda so odlikovani: predsednik okrožnega sodišča v Novem mestu, dvorni svetnik Fran Garzarolli pl. Thurnlack, višji deželno-sodni svetniki v Ljubljani: dr. Mart. Travner, Fran Milčinski, Rudolf Persché in Josip Hauffen, okrajni sodnik v Kranju Anton Lajovic, okr. sodnik v Črnomlju dr. Fran Schaubach, okrajni sodnik v Gor. Gradu Fran Tiller. — Z vojnim križem za civilne zasluge 3. razreda: pisarniški višji predstojnik v Ljubljani Ivan Bizjak, kancelist v Trstu Ferdinand Bras, višji oficijal v Komnu Karl Bunc, višji oficijal v Novem mestu Fran Čizmek, avskultant v Trstu dr. Kajetan Culot, sodnik v Ptuj dr. Emil Gaber, višji oficijal v Ljubljani Martin Gomzi, sodnik v Ajdovščini dr. Henrik Irgolič, višji oficijal v Celju Ivan Ivanšek, višji oficijal v Ajdovščini Andrej Jamšek,

višji oficijal v Gradcu Fran Končnik, sodnik v Ilirski Bistrici dr. Fran Kovšca, višji oficijal v Šmarju Martin Lavras, višji oficijal v Ilirski Bistrici Josip Ložak, oficijal v Krškem Andrej Majcen, sodnik v Šoštanj dr. Ernst Merala, pis. predstojnik v Novem mestu Josip Miklavžič, višji oficijal v Novem mestu Ivan Mlakar, oficijal v Slov. Gradcu Josip Moder, višji oficijal v Pazinu Artur Pilat, sodnik v Pulju Albin Radikom, višji oficijal v Črnomlju Ivan Schweiger, višji oficijal v Velikih Laščah Rudolf Sorglechner, višji oficijal v Litiji Anton Špenda, oficijal v Pulju Mirko Stipanović, višji oficijal v Celju Ivan Vrečko, oficijal v Marenbergu Fran Vuk. — Z vojnim križem za civilne zasluge 4. razreda: pisarniška oficijantinja državnega pravdnštva v Rudolfovem Kristina Andres, sluga dež. sodišča v Ljubljani Jan. Hübscher, jetn. višji paznik v Ljubljani Karol Jeglič, kancel. oficijant okrožnega sodišča v Rudolfovem Anton Novljan, sodn. sluga v Črnomlju Vilko Pisansky, sluga dežel. sodišča v Ljubljani Jos. Sever; jetn. paznik dež. sodišča v Ljubljani Franc Sternad, sod. sluga okrožn. sodišča v Novem mestu Franc Sušnik, sodni sluga v Radovljici Janez Zobec, pisarniška oficijantinja v Rudolfovem Milka Zupančič, jetn. paznik v Novem mestu Franc Zurec.

Zabavni večer s petjem in igro priredi dekliška Marijina kongregacija v Novem mestu v nedeljo 2. junija 1918 v dvorani Narodnega doma. Vspored: 1) Simon Gregorčič: V mraku. Uglasbil Fr. Gerbič. 2) Ivo Gorski: Blejskemu jezeru. 3) H. Volarič: Slovenskim mladenkam. (Ženski zbor s spremljavo glasovirja.) 4) Grofica Kastronska. Igra s petjem v treh dejanjih. Priredil K. Supin. 5) Kovačev študent. Burka. Spisal Soški. — Začetek točno ob polu 8. uri zvečer. Cene prostorom: 1.—3. po 4 K, 4.—7. po 3 K, 8.—12. po 2 K. Stojšča po 1-20 K. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Čisti dobiček je namenjen v korist mestnim revežem. Sedeži se prodajajo od petka 31. maja dalje v prodajalni Urban Horvat in na zabavni večer pri blagajni. — K temu zabavnemu večeru kar najvljudneje vabi Predstojništvo dekl. Mar. kongregacije v Novem mestu.

Zlato poroko bodeta obhajala v krogu svojih ljubih in dragih v pondeljek dne 3. junija 1918 v Šmihelu pri Novem mestu posestnik in nadučitelj v. p. g. Ivan Barle in njegova blaga gospa soproga. Velečislanimi in obceprijubljenima slavljencema naše najiskrenejše čestitke. Bog jih ohrani še nadalje čvrsta in zdrava, da jima vzide za dnem zlatoga jubileja prečastitljivi praznik demantne poroke!

Poročil se je dne 28. t. m. pri Mariji Pomagaj na Brezjah gosp. Guido Dolenc, fotograf v Novem mestu z gpđeno Pavlo Maintinger, šiviljo iz Kandije. Bilo srečno!

Poroka. Dne 20. t. m. se je v Novem mestu poročil g. Jožef Bukovec, pismonoša v Šmihelu pri Novem mestu z gpđeno Julijo Gole, šiviljo iz Trebnjega.

Odlikovanje. S srebrno hrabrostno svetinjo 2. razreda je bil odlikovan na binkoštno nedeljo popoldan Kandjančan četovodja, metalec min. Alojz Novak za hrabro in izvanredno požrtvovalno službo v težkih bojih na Casara Grubbach v mesecih marc in april t. l. Bronasta hrabr. svetinja in Karlov križ pa že dičita prsi tega vrliga Dolenjca. Čestitamo!

Za slepe vojake so nabrale vrle novomeške mladenke pri domači zabavi 30 K. Ljubi Bog naj jim povrne s časno in večno srečo njihova plemenita dela usmiljenja za največje reveže sveta.

Sklep sadjarskega tečaja na kmetijski šoli na Grmu. Na kmetijski šoli na Grmu se je vršil dva in pol mesečni sadjarski tečaj od 1. marca do 15. maja t. l. Tečaja so se udeležili in dovršili sledeči mladeniči: Arh. Gabrijel iz Mošenj na Gorenjskem; Derenčin Josip iz Ilirske Bistrice na Notranjskem; Drobnič France iz Vidma pri

Dobrepolju; Polenšek Feliks iz Podgore pri Št. Vidu nad Ljubljano; Smrke Ivan iz Stožic pri Ljubljani; Strmljan Vinko iz Tenetišč pri Litiji; Škrlič Alojzij iz Harij na Notranjskem; Vidrih Štefan iz Ajdovca pri Žužemberku na Dolenjskem; Vrtin Rudolf iz Doblič pri Črnomlju na Dolenjskem; Gorkič Domen iz Dol. Vrtojbe na Goriškem in Muha Stanislav iz Lokve pri Sežani na Krasu. Z ozirom na sedanje težkoče v prehrani in pomanjkanju delavnih močij na gospodarstvih je taka udeležba velika in ima tem večji pomen, ker so bili udeležniki samo sinovi posestnikov, ki so se z vso pridnostjo učili in bodo zamogli dejansko doma to izvršiti, kar so se v tečaju naučili in s tem koristili sebi in z izgledom okolici. V prospeh sadjarstva je želeli, da bi se i v bodoče vzdržalo enako zanimanje med našimi gospodarji za to kmetijsko panogo.

Birmovanje. Na binkoštno nedeljo in pondeljek je presvetli gospod knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič podelil zakrament sv. birme 2722 otrokom.

Pošiljamo pozdrave slovenski fantje Dolenjci Dobrnčani: Josip Perpar, Albert Muren, Anton Kužnik, Jožko Kresal in Anton Kastelic, iz italijanske fronte, iz Beneške ravnine, vsem bralcem Dolenjskih Novic. Sedaj smo v rezervi ali dnevi so nam že odločeni, ko je zopet odrinemo v boj proti sovražniku. O, kako je krasen tu mesec maj. Ni krasnejšega meseca v letu. Toda mi v tujini premišljamo dneve, kdaj se zopet vrne tisti srečni dan, ko se bomo zopet vrnili za vedno k svojim ljubim domačim. Ni ga vojaka, da se ne bi sedaj spomnil v tem resnem času na svoje domače. Sprejmite pozdrave vsi Dolenjci in Dolenjke.

Obligacije 8. vojnega posojila se bodo prejele namesto gotovega denarja pri prodaji vojaškega blaga pri demobilizaciji. Pri demobilizaciji, to je po končani vojni, prodajali bodeta obe državi monarhije ono blago vojne uprave, katerega se ne bode več potrebovalo za vojne namene. Prodajala se bodo med drugimi: tovarna, vprežna in domača živina, vozila vseh vrst, kakor vozovi, sani, kola, čolni, kolesa, avtomobili, material za vojne železnice z lokomotivami in vozovi, vprežna in ježna oprava, poljedelski stroji in tako orodje in posode, industrijski stroji, žage, pumpe, žrjavi, hišna in kuhinjska posoda, sukno, ogrinjala, šotori, tkanine, vrvi, jermenovje, pasovi, les, kovine, žice, pločevina, živila in sirovine vsake vrste. To so reči, katere bode širši krog ljudstva posebno poljedelstvo nujno potrebovalo in katerih takoj po sklepu miru po drugem potu ali sploh ne bode mogoče dobiti ali pa le za drag denar. C. kr. finančno ministrstvo je objavilo, da se bode pri prodaji in licitaciji taci reči, ki se bodo vršile po končani vojni v Avstriji, sprejemale obligacije 8. vojnega posojila in sicer ne samo zadolžnice ampak tudi državne zakladnice namesto gotovega denarja v plačilo. Zračunala se bode cena, po kateri se je vojno posojilo podpisalo in se bode pri tem posebno oziralo na one, ki bodo z obligacijami 8. vojnega posojila plačali.

Rudečica pri prešičih. Varnostno cepljenje prešičev proti rudečici se je že pričelo in svetujemo svinjerecem, da dajo svoje prešiče čim preje cepiti, ker je cepljenje edino in zanesljivo sredstvo proti škodljivki rudečici. Zglasiti je prešiče radi cepljenja pri županstvu, ozir. okrajnemu glavarstvu, ali pri uradnemu živinozdravniku.

Doplačila in plačila za seno. Nekatere občine še do danes niso prejele doplačila za seno, ker niso mogle izkazati vseh potrebnih podatkov, ki jih zahteva vojaška uprava. Na posredovanje Deželnega mesta za krmila imajo sedaj take občine doprinesiti le še sledeče podatke in sicer: imena prodajalcev, njih stanovanje, politični okraj, dan oddaje, oddano množino in vojaški oddelek. Občine se torej pozivajo, da pošljejo

Deželnemu mestu za krmila, oddelek za seno in slamo v Ljubljani vse te podatke in priložijo vsa vojaška potrdila, ki jih imajo v rokah. Opozarja se, da morajo biti podatki točni in vsi, kakor jih zahteva vojaška uprava. Če vseh teh podatkov ne bo mogoče dati, se povišek ne bo mogel drugače doseči, kakor po § 33 vojnodačajvenega zakona. Občine, ki pa do sedaj sploh še niso prišle do plačila za seno, oddano vojaštvu, naj doprinesejo ravno te podatke in naj puste dotične izkaze potrditi tudi od strani okrajnega glavarstva. Zahtevani podatki naj se pošljejo Deželnemu mestu za krmila, oddelek za seno in slamo zadnji čas do 31. maja t. l.

Privezovanje in „špange“ zopet oživele. Cesar Karol je odpravil 6. marca 1917 v armadi kazni privezovanja, dne 1. julija 1917 pa tudi kazni zapon (špange). C. kr. vojaško poveljstvo v Gradcu je pa razglasilo odlok vojnega ministra sporazumno z ministrom deželne brambe, naj se zopet uporabljajo redne kazni privezovanja in poostreitev kazni z zaponi po prejšnjih določilih službovika. — „Arbeiterwille“, ki poroča o tej novosti, pripominja: „Kljub cesarjevemu povelju in lastnoročnemu pismu so izvedli v Avstriji zopet „privezovanje“ in „zapone“ po skoraj štiri leta trajajoči vojski.“

Lepa prihodnost! Neki zasebni uradnik na Dunaju je srečal pretečen teden svojo 17 letno hčer Leopoldino, ko je šla po ulici z nekim kadetom. Oče je dekleta ustavil in jo vprašal, s kom to hodi. Dekle — punica v kratkem krilu — je očeta predrzno zavrnila, na kar ji je oče prisolil zasluženou zaušnico. Gospodična pa na sodišče, kjer je proti očetu vložila tožbo zaradi žaljenja časti. Na razpravi je oče rekel, da je tako postopanje nasproti očetu nesramno in nezaslišano; njegova hči je sploh predrzna stvar. Tako je zadnjič poslala materi glas, naj ji nemudoma pošlje v kavarno užigalice, ker hoče kaditi. Sodnik je opominjal dekleta, naj tožbo umakne, kar je po daljšem obotavljanju storila z opazko, da se bo takoj obrnila na varuško oblast, da vzame njenemu očetu očetovske pravice nad njo.

Glede besede „taublich“. Iz Belokrajine. V zadnjem „Slov. Učitelju“ št. 5 pravi uredništvo, da naj bi rabili za to grdo nemško spakedranko — „vojak“, potrjen, korenjak“. Zakaj? Saj imamo v slovenščini prav primeren izraz, ki pomenja menda pač isto, kar nemška beseda, in to je „sposoben“. Naši fantje, ki so bili lani na naboru v Črnomlju, so pravili, da jih je potrjeval hrvatski zdravnik s hrvatskim izrazom „sposoban“. Imamo torej s Hrvati isti izraz. I. Š.

Prispevajte za sklad S. L. S.!

Dani se.

(Podatki iz Belokrajine.)

Hudo nas tarejo skrbi in nadloge svetovne vojne. Naši dragi se bojujejo neustrašeno v obrambo ljube domovine, da zasije, dal Bog, kmalu solnce boljše bodočnosti.

Medtem pa varujejo rodno hišo in mladi naraščaj skrbne žene in pridne matere ter obdelujejo marljivih rok domačo grudo, da ne zapade uničujočemu opustošenju. Domu vrnivši se gospodar in sodrug bode pozabili vse prestane grozote, ko bodo zagledali dobro ohranjen dom in skrbno obdelano polje.

Ne samo to, ampak tudi duševno skrbi naše ženstvo za višji razvoj in narodni procvit. Kakor jutranja zarja znači začetek lepega solnčnega dneva, tako je majniška deklaracija vzbudila začetek lepega dneva, narodne samozvesti. Kako pridno je velika večina deklet in žen segala po popisalnih polah in jih polnila s podpisi, zavedajoč se narodnega preporoda. S kolikim veseljem so možje, očetje

in bratje med odmorom gromečega, vojne koncerta prebirali slovenske časnike, opisujoč navdušenje njih žen in hčera za izjavo narodne pripadnosti.

Tudi še v drugem oziru se zapazi razveseljevi pojav, in to je: obnovev že skoro pozabljen belokranjske narodne noše. Naša divna Belokrajina s slikovitimi pokrajinami, je že po imenu ozko spojena z belo nošo. Duh potujčevanja je, žal, tudi tukaj okužil posebno mladi ženski svet, razširjaje neokusno napravljane obleke po novodobnih predpisih in drugo nepotrebno našemljenje, in sega že v najbolj skrite vasi. Zato pa je bilo prijetno iznenađenje, videti na binkošne praznike v Črnomlju neke mladenke v belokranjski obleki. Kakor bele lilije, svitale so se med drugimi dekleti s spačenimi oblekami in dosegle splošno občudovanje. Želeti bi bilo, da bi vse posnemale vzgled teh začetnic in s tem pridobile naši Belokrajini zopet pravi pomen njenega imena.

Belokranjica.

Moj slavček.

(Priobčil B—č.)

Kakih dvajset korakov od mojega stanovanja si je ustanovil svojo domačijo v goščavi ob potu moj slavček. Letos je četrta pomlad, odkar poslušam njegove pesmi glas. Morda si je že prej izvolil tu svoj stan, a znano mi ni, ker me takrat še ni bilo tu. Vsako leto se je oglasil nekako sredi aprila. Njegov glas je bil močan, da se je daleč čul na okoli. Le po noči je malo odjenjal z glasom, a zato tem lepše žgoled svoj „nocturnus“. Samo kakih dvajset korakov od mene je imel svoj dom, a vendar si nisem upal v štirih letih spomladati nikdar stikati za njegovo hišico, boječ se, da ga drugam ne preženem. Tudi noben drug ga ni motil v tihi sreči ob potu; kajti s pesnikom smo znali:

Kak bi moral človek biti,
da bi mogel ti kaliti
tiho srečo, ljuba stvar.

Ves srečen sem bil, da sem imel takega tovariša v svoji bližini. Slišal sem že, da so rekli, da slavček lepo poje, poje tudi po noči, a slišal ga do sedaj nisem, razun enkrat, pa še takrat samo en trenutek. No, zdaj sem pa imel prilike dovolj ga poslušati po dnevi in po noči. Da, poslušal sem ga z največjim vžitkom, včasih tik pod oknom v bezgovem grmu. Ko sem se po noči prebudil in je mirovala vsa narava, je on edini tiho žgoled; ko sem se zjutraj prebudil, je zopet donel njegov glas na moje uho. Res bi mogel reči mojemu slavčku:

Vsako jutro ptička moja
zgoda si prepevala;
vsako noč je pesem tvoja
sladko me zazibala.

Kdo bi te torej ne vzljubil, moj slavček? Moje srce si si osvojil s svojim glasom.

Ko so odhajale od nas ptice selilke, je on ostal še nekaj časa, potem pa tudi on prenehal s pesmijo. Skoro gotovo se je tudi on podal tja doli na jug, kakor njegovi tovariši. Vselej mi je bilo težko ob selitvi ptic, ker sem vedel, da odide kmalu tudi moj pevec. A privoščil sem tudi njemu tople kraje: Mrzel veter tebe žene, pojdi kam te veseli! In odšel je. Kje si je izbral svoje toplo stanovanje? Ali je tudi tam tako lepo prepeval kakor pri meni? Morda so ga poslušala neobčutna zamorčeva ušesa? Škoda! Morda ga je poslušala tam na daljnem jugu božja stvar z enakim užitkom, kakor jaz, morda enako hrepenela po njem kakor jaz, morda z menoj enako žalovala ob njegovem odhodu, kdo ve?

Pred tednom pa je utihnila njegova pesem. V sredi maja! Kaj je, da več ne peva? Saj mi je vedno on naznanjal, da je majnik blizu: Že slavčki žvrgolijo, vesel se maj budi... Saj ni še končan Marijin

majnik, moj slavček! Poj naprej, kajti sredi majnika smo šele. Ljudje, ki odhajajo v mraku od šmarne, bi te radi poslušali, kot so te prej! — Vse tiho, nobenega odgovora. Kaj je neki z mojim pevcem?

Postrežnica Roza mi je rekla pred kratkim: „Gospod, zdi se mi, da slavček več ne poje. Skoro vsako noč sem ga rada poslušala, ko nisem mogla spati, če tudi nimam pravih ušes.“ „Res je, čudno se mi zdi, tudi jaz ga ne slišim že nekaj dni. Pa ne, da bi bil naš mladi muc s tem v kakšni zvezi?“ ji odgovorim. Opazil sem ga, kako je večkrat prihajal v jutro zaspan, prav kakor pravi pesem: Prišel je pa večkrat zaspan, ko mežnar odzvonil je dan. Veliko veselje je imel tudi nad vrabci, zato me je popadla slutnja, če ga ni on po noči iztaknil v goščavi. Pa muc je bil nedolžen, kakor se je izkazalo.

Pred par dnevi je šla Roza okoli hiše, da otrese škodljive hrošče kokošim. Na veliko žalost zagleda prav pod mojim oknom mojega slavčka. Vznak leži, mrtev je. Kljunček je malo počen in krvav. Stisnilo se mi je srce. Roza bi se bila kmalu zajokala.

Kdo mu je končal drobno življenje? Skoro se je zaletel pred preganjavci po noči v šipo hišnega okna ter potem obležal. Zakopal sem ga na njivo ob potu, v duši pa mi je bilo tesno.

Kadar zdaj korakam v jutranjih urah proti Ziljam in me ob poti pozdravljajo slavčki, mi je vselej tako tesno pri srcu. In kadar grem domov po potu, se ozrem tja na kraj njive, kjer počiva tudi del mojega srca.

C. kr. presojevalnica cen v Rudolfovem

je po naročilu c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 25. januarja 1918, št. 3121, v seji dne 20. febr. t. l. postavila sledeče vodilne cene za trdo lesno oglje:

1. Za 100 kg trdega lesnega oglja loco vagon na oddajni postaji na Kranjskem K 44:37
2. V prodaji na drobno loco skladišče prodajalca, za 100 klgr. K 62:77
za 1 klgr. K 0:63

Opomba: ad 1. Pri oglju, ki je bilo v gozdu ali na železničnih postajah v skladiščih shranjeno in se je še-le po enkratnem ali večkratnem prekladanju naložilo, se dovoljuje zaradi izgube po zdrobljenju ter večjih stroškov primeren pribitek k ceni. — Ad 2. Za oglje, ki se je iz vzrokov pod 1. po zvišani ceni kupilo, je dovoljen razmeren pribitek.

Drugi izkaz darov za „invalidni dom v Belokrajini“.

Občina Gradac 110 kron; župni urad Metlika 42 K 42 h; Franc Česarek, župnik v Brezovici 20 K; župni urad Adlešiči 25 kron 14 h; župnija Podzemelj 13 kron 30 h; Hranilnica in Posojilnica v Podzemlju 50 kron; župnija Podzemelj 32 K 17 h; Neimenovan, Podzemelj 5 kron; Jakob Pavlovčič, župnik v Suhorju 25 K; Josip Biasion, trgovec, Pulpas Tirolsko 85 K; župni urad St. Lenard nad Škofjo Loko 15 K 53 h; Maksimilian Althaler, Ljubljana 2 K; Josip Novak, župnik, Dragatuš 50 K; Josip Bambič, župnik, Preloka 25 K; župni urad Preloka 10 K; Anton Jakša, Podzemelj 10 K; c. kr. železniški obratni urad Ljubljana 1 K; županstvo Suhor 50 K; Franc Šaler, Metlika 5 K; Alojzij Žužek, S. J. Metlika 10 K; Karol Supin, župnik, Sp. Idrija 10 K; Janez Muren, učitelj, Drašiči 4 K; R. Ahlfeld, bančni uradnik, Ljubljana 5 K; Jan Hronek, bančni naduradnik, Ljubljana 10 kron; Neimenovan, Trnje 10 kron; Alojzij Fabjan, Črnomelj 10 K; župni urad Planina pri Črnomlju 10 K; Hermann von Nickel, višji finančni svetnik, Ljubljana 3 K; Karol Bihlmayer, finančni svetnik 3 K; Leo Benedikt, kontrolor avstro-ogrške banke, Ljubljana 50 kron; mestna hranilnica Črnomelj 200 kron; gospodarski odbor za mest. imet. Metlika 20 kron; Leopold Weiss, Metlika 10 K; Ivan Gliebe, župnik, Göttenitz p. Rieg 15 K; delavsko konsumno društvo, Jesenice 100 kron; dr. Andrej Snoj, Idrija 10 K; Liza Mayer, Semmering 10 K; županstvo občine Petrovav 30 K; župni urad v Štangi 60 K; Jure Zupančič, Griblje 20 K; župni urad na Radovici 11 K; dr. Evgen Lampe, Ljubljana 10 K; Miko Kambič, Kresinac 12 K; Posojilnica Žužemberk 20 K; c. kr. železniški urad, Novomesto 97 K 50 h; Josip Fleischmann, Metlika 20 K; Ambrož Schmuck, Črnomelj 10 kron; Andrej Lackner, Črnomelj 100 K; župni urad Hotedršiči 14 K 20 h; ekscelencija Henrik grof Attems, c. kr. deželni predsednik 100 K; Josip Wilfan, Jesenice 10 K; ekscelencija grof Pettenegg, Celovec 50 K; železniški postajni urad Metlika 72 K 40 h; župni urad v Adlešičih 56 K 53 h; Jožef Laznik, zbirka v Slavini 50 kron; župni urad Preloka 9 kron; bančni predstojnik Jan. Gregorič, Ljubljana 10 kron; dr. J. Ev. Zorč, bogosl. prof. Ljubljana 10 K; župnija Podzemelj 50 K; Azman S., župnik v Kamni gor. 20 K; župni urad Podbrezje 10 K; Pavel Ebner, kontrolor „Kranjske hranilnice“ 5 K; Jan. Nep. Röger, glavna akcij. dr. „Assicurazioni Generali in Triest“ 20 K; Neimenovan, Semič 100 K; Ivo Bakovnik, notar v Metliki 20 K.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze srčnega sočutja povodom dolge bolezni in smrti naše nad vse ljubljene soproge in mamice, oziroma hčere, sestre, tete in sestrične, gospe

Antonije Koštiál

soproge c. kr. profesorja

izrekamo vsem pristrčno zahvalo, posebno še blag. g. primariju dr. Strašku za požrtvovalno pomoč za časa bolezni, potem g. dr. Vaupotiču in asistentu poročniku g. Plačeku, čč. gg. sestram Usmiljenkam za ljubeznivo postrežbo ter preč. gg. kanoniku Jak. Porenta in kap. vikarju Iv. Žerjavu za tolažilne obiske. Nadalje se najskrenejše zahvaljujemo vsem cenjenim udeležencem pogreba, osobito še preč. duhovščini, oo. frančiškanom in gg. profesorjem za časteče spremstvo pokojne k zadnjemu počitku. — Bog povrni!

Novo mesto, 23. maja 1918.

Žalujoči ostali.

Naročniki,

priporočajte „Dol. Novice“!

Razvedrilo.

Kakor dobljeno — tako razdano.

Leta 1830. je v Rimu umrl sloveč odvetnik, ki si je tekom let obilno premoženje pridobil. Ker je bil brez otrok in ni imel bližnjih sorodnikov, je bilo vse radovedno, kdo bo skrbno hranjeni denar podedoval. Dasi so ljudje vedeli, da je čudak, vendar se je vse zavzelo, ko so odprli oporoko, kjer je bilo zapisano, da vse premoženje dobi norišnica. Vzrok temu je bil naznanjen ob kratkem takole: „Ker sem dobil denar od norcev, ga zopet norcem izročam.“

Iz otročjih ust. Tujec: „To igračico si gotovo dobila od mame? Ja, tvoja mamica ima zlato srce!“ — Malči: „O, danes ga nima več, — včeraj ga je nesla v zastavljalnico!“

V dvomu. Zatoženec: „V prvič sem bil oproščen, potem na zahtevanje državnega pravdnika obsojen, in sedaj v drugič oproščen! Sedaj sem pa res radoveden, ali sem kriv ali nekriv?“

Prikupljivo. Čevljar: „Joj, kako majhno nožico imate, gospodična, — saj je skoraj vaš nos večji!“

Preveč zahteva. A: „Kdaj mi boš vrnil sto kron, ki mi jih že toliko časa dolguješ?“ — B: „Kako čem to vedeti, ali meniš, da sem prerok?“

Pri prebiranju. Vojaški zdravnik: „Imate kako napako?“ — Jozelj: „Jezik se mi zapleta!“ — Zdravnik: „To nič ne dé — pri vojaki se mora tako ali tako jezik za zobmi držati!“

Nauk. Sodnik: „Vi ste bili priča, ko sta se ta dva zakonska prepirala. Kakšne misli so vas navdajale?“ — Priča: „Te, da se svoj živ dan ne bom ženil!“

Vtis. Sodnik: „Kakšen vtis je napravil na vas zatoženec pri pretepu?“ — Priča: „Majhen vtis nad levim očesom, večjega zadaj na glavi!“

Dobro srce. Profesorjeva žena: „Moj mož si pri vsaki stvari, ki si jo hoče zapomniti, naredi vokal na ruti in ker navadno pozabi, kaj to pomeni, se silno žaltovo drži. Zato mu na skrivaj vse vozle zopet razvežem.“

Pri ljudskim štetji. Komisar: „Vi ste udovec vzeli udovo. Kako je z otroci?“ — Gospodar (otrokom): „Otroci vstopite se!... Ti so moji, to so njeni in ti, ki lazijo po tleh, so naši!“

Vzrok. Justina: „Moj ženin postaja z vsakim dnevom bolj mrzel do mene.“ — Anica: „Da, da, ker vrednost denarja pada tudi z vsakim dnevom!“

Kaj bo boljše? Čuk vpraša Sova: „Ti tetka, kaj misliš, kaj bo boljše po vojni: denar ali premoženje?“ — Sova odgovori: „Denar bo kislilo mleko, zemljišče pa prazna latovca.“

Odgovor. A: „Kakšen pa je ta Pavle Slama?“ — B: „O njem ne vem nič slabega, dobrega pa še manj.“

Iveri. V politični kuhinji se kuri večinoma s slamo. — Sreča ne pride nikdar dvojna, nesreča nikdar sama. — Če nam kdo prebizo pride, pravimo, da se je predaleč upal. — Ljubezen in elektrika sta si podobni v tem, da pri nobeni ne vemo vzroka, pač pa učinek. — Materijalist veruje, kar vidi, špiritist vidi, kar veruje. — Zdravnik je včasih še hujši ko bolezen. — Opravljivec je kakor ogelje: če ne gori, pa očrni. — Krivico hitro popravi; le sveže rane se hitro celijo. — Čemu bi se človek ženil, ko lahko sam za dva je. — So ljudje, ki jim že voda v grlo teče, pa je vendar ne pijó. — V kozarcu več ljudi utone, kakor v morju. — Pravnik navadno vé, kaj je pravo, pa malokdaj kaj je prav. — Medicinac je mož, ki človeka najbolj gotovo „na konec“ spravi. — Ženska ljubezen neha, kadar mož obuboža, ali če njegova glava siva postane. — Kjer ni nevošljivosti, tam tudi sreče ni.

Loterijske številke.

Gradec, 22. maja 59 29 35 15 49

Šolske in druge knjižnice

lahko pošljejo knjige v vezavo v pol platno, ker jim lahko hitro postrežemo. Tudi molitveniki se sprejemajo v priprosto prevezavo.

Knjigoveznica J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Hišo sredi trga v Črnomlju

pripravno za vsako obrt — prodaja dr. IGNAC MALNERIČ, odvetnik, Črnomelj.

BRATJE SCHÖN

Dunaj I., Fischerstiege Nr. 8

priporoča svojo bogato zalogo

: galanterijskega :

nürnberskega blaga

in drobnarije na debelo trgovcem.

Zastopnik: Josip KLEINDIENST, Rudolfovo.

Mrtvaške krste

ima vedno v zalogi v Kandiji v hiši lectarja g. Murna mizarski mojster JERNEJ SITAR.

Tisk J. Krajec nasl.